

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VII. Argumenta aduersus tertiam nostræ sententiæ partem diluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

qui enim fieri potest, ut nō ens sit realiter ens, aut priuatio, positio: perfectas igitur ita est distincta ab ente, quod cōtrahit: proinde nequit ratione nostra transcendit ab ente, aut hoc de illius quidditatio conceptu esse: quæ enim realiter distincta sunt, hæc ratione eadem esse non possunt, vnamve quidditatem sortiri. Perperam ergo videmur asseruisse omnem differentiam nominatam entis ab eo transcendendi, & quidditativæ possideri.

72 Cæterum hallucinari Soncinatem, & perfectitatem, qua contrahitur ens & constituitur substantia, non esse quid duntaxat negatiuum, sed saltem realiter loquendo ens positium, verumque censet B. Thom. 1. Contra gentes cap. 25. Scotus in primum. dist. 3. q. 3. Ferrarientis citato contra gentes loco. Suarez disp. 2. Metaph. l. 6. Hutardus disp. itidem 2. Metaph. l. 4. §. 27. Auerſa. q. 17. Log. l. 1. §. *ad explicandum verò* & alij communiter. Probatur autem hæc doctrina, & simul falsitatis conuincitur id principij, cui contrarium argumentum innititur. Nam primo substantia componitur ex solis substantiis, quæ paramia ab omnibus recepta, eius sensus si sit, quamlibet partem substantiæ constitutam debere saltem realiter esse substantiam, cuius est, atque manifesta: hoc enim ipso quod materia & forma rationalis substantiam hominis constituunt, eas etiam realiter esse substantias intelligitur, & hoc posterius cum eo priori necessario coheret: sed perfectas simul cum ente substantiam constituit: ergo ad minimum realiter substantia, & ens proinde, debet esse. Rursus eadem ratione differentia increati ens ad Deum contrahens erit mera negatio, & non ens realiter, adeoque malum quid, & imperfectio: quid enim non ente imperfectius & Physicè peius? consequens autem est falso falsius, aliàs Deus, qui haud dubie constituitur intrinsece, & essentialiter per eiusmodi differentiam, ac definiti solet ens increatum, aliquam eo ipso imperfectionem & malitiam Physicam sibi intrinsecam & essentialem habebit, quod tamen cum ratione Dei summique boni manifeste repugnat. Præterea totum reſiliens ex substantia, & accedens v.g. album dicitur, & est ens per accedens, denominatione debiliorem utique partem sequente: similiter ergo totum quod reſilit ex ente positium & negatione siue non ente, potius non ens & negatio, siue ens rationis, quam ens positium & reale dicendum erit: at iuxta Soncinatem substantia ex ente & perfectitate coalescens, eo ipso simul cum ente negationem includit: haud ergo dicenda aut censenda est ens reale ac positium, led negatiuum vel solius rationis, contra quam ipse cum cæteris authoribus & vera ratione edocet. Item accedens, aut constituitur positium & reali differentia, eamve enti superaddit, aut non? si primum, ergo substantia etiam simili differentia & non negatione constitueretur, aliàs erit imperfectior accidente, ens enim cum negatione sibi iuncta decedit perfectionis gradu enti per positium ac realem differentiam contracto cuiusmodi est accedens. Sin autem secundum? ergo committitur circulus vitiosus, dum substantia definitur ens per se, id est habens negationem inherentiæ, siue essendi in alio, & accedens è contrario ens in alio, id est habens negationem perfectitatis. Ad hæc, multæ perfectiones positivæ ac reales explicari solent nominibus negatiuis; tales sunt in Deo infinitas, immensitas incomprehensibilitas, &c. Quamvis ergo perfectas voce tenus præferat negationem scilicet essendi in alio, quæ fuit Soncinati erroris occasio, nihilominus erit positium, ac realis perfectio.

R.P. Richard Lyncei, Philosoph. Tom. III.

C A P V T VII.

Argumenta aduersus tertiam nostræ sententiæ partem diluuntur.

73 Tertia pars nostræ opinionis erat, in omnibus differentis, quas nouimus & nominamus, alias occultas & innominatas latere, quæ quidem neutiquam transcendunt ab ente, atque in hoc à manifestis dissident. Aduersus quam doctrinam sit primum argumentum, à nobis eam sine fundamento vilo confictam esse, ad aliquam non transcendentiam entis tuendam, cum tamen rationes cap. 3. Superius factæ omnem omnino impugnare videantur. Quid autem aliud hoc, quam discordes sententias in concordiam reuocare velle, atque ad vtriusque difficultates fugiendas latibula quærere, & aras erigere ignoto Deo? Nam si quæ sunt eiusmodi differentie entis expertes, & formaliter ab eo distinctæ, cur vt interius concipiuntur, sic etiam exterius proferri ac nominibus suis representari nequeunt? cur in perpetuis veluti tenebris iacent, lucemque reformidant? vt partes Physicæ ac reales, cuiusmodi sunt materia & forma propriis & distinctis significantur vocabulis, quidni etiam partes Logicæ ac solius rationis, realem compositionem imitantes, videlicet ens & differentia quæuis ei superadditæ iam rationale, nisi ratione nostra non distinguitur ab animali, & sensibile à viuente, & vniuersum differentie infimæ à subalternis: & tamen quælibet earum proprias habent notiones, quibus aliæ exterius fecerantur ab aliis: quin etiam homo & animal, animal & viuens, viuens & substantia, hæc & ens ne ratione adequata distinguuntur: & nihilominus peculiaria sibi ac diuersa nomina vendicant: quod ergo distinctio illa entis ac differentiatum, harumque ei accessio sit tenuis valde ac solius rationis, neutiquam arguet, eas propterea occultas ac nominum inopes esse. Denique ens, pro vt condistinctum ab eiusmodi differentiis, propriam habet nomenclationem: cur igitur eam non habeant è conuerso differentie illæ pro vt ab ente distinguuntur. Nam hæc si sunt vltimæ suapte natura, ac rationes differendi simpliciter simplices, & in alias porro irresolubiles, ita & ens est vltima ratio conueniendi, ac simpliciter simplex; hanc tamen, non obstante eius vltimitate vt sic dicam, non mens nostra modo, sed etiam lingua assequitur, & non obstante eius simplicitate ac veluti exiguitate discernit: quidni ergo & illas, quantumlibet remotæ, ac simplices, tenuisque videantur.

74 Quamquam hoc argumentum satis plausibile sit atque popolare, illud tamē qui penitus introspectat, parum in eo, quantum arbitror, aut nihil soliditatis comperiet. Vt autem singulæ eius partes suo ordine aggrediar, imprimis cur nefas sit, inter extremas oppositasque sententias, mediam quandam sequi, & ambas ita ad temperiem & mediocritatem redactas quodammodo conciliare. Hoc enim aliud non est, quam, vtrinque minitantibus difficultatum scopulis caute enauigatis, earumque declinatis veluti fortibus, veritatis portum tenere. Quæ tamen ita certe nolim accipi, quasi probem eos, quibus non aliæ opiniones placent, quam inter communes & passim circumferri solitas mediæ, quique, has si quando inueniunt aut potius confingunt, tum se felices, tum gloriosos putant, eaque Senecæ in Hercule Octavo act. 2. verba thrasonice iactant.

*Quis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret,
Dum petit vnum præbere diem,*

Y 3

Patriosque

*Patriosque puer concitat axes,
Nec per solitum percurrit iter,
Sed Phœbeis ignora secat,
Sydera flammis errante rota,
Secum pariter perdidit orbem.
Medium cæli dum sulcat iter,
Tenuis latias Dædalus oras
Nullique dedit nomina ponto.
Sed dum volucres vincere veras
Icarus audet, patriasque puer
Despicit alas, Phœboque volat
Proximus ipsi, dedit ignoro
Nomina ponto.*

75 Cæterum hæc & similia parum eos iuuant, quorum philosophandi morem redarguo: quippe quæ spectant solam virtutem, in mediocritate positam, & hoc solo definitam, quod vitiorum instar ad nulla extrema deflectat, animumve præcipitet: non autem veritatem, utpote quæ sita est in conformitate actus cum obiecto, siue hoc omnino affirmet, siue omnino neget, siue medio quodam inter hos tramite vecta, rem partim esse, & partim non esse repræsentet. Quocirca non ideo mea mihi stat de transcendentia opinio, quod inter extremas aliorum media sit, sed quod eius mediocritas cum veritate, & illarum extremitas cum falsitate cohæreat, cum tamen persuasum habeam, alias aliter haud raro euenire.

76 Iam quod statuimus, differentias illas enti impervias exterius quidem latere, ac peculiarium sibi signorum expertes esse, nobis vitio verti non debet, aut pro eo haberi, ac si esset ad veritatem eludendam occulta diuertacula petere, eiusque vim effugituros veluti noctis cuiusdam ac tenebrarum præsidio fidere. Nihil minus: quin potius quod agimus est eiusmodi differentias ac rationes vltimas rerum ab externi sermonis iniuria vindicare, & quas ore vix possumus, mente saltem exprimere, ac interna & meliori luce donare. Quis neget equo, boni, leoni, ac cæteris animantibus specificas sibi que peculiare differentias? nulla tamen earum propria ac peculiaria nomina, nulla signa: Hinnibile siquidem mugibile, rugibile, & his similia, per quæ solent definiri, strictè significant, non differentias essentielles, ac interiorum & primariorum operationum respectivas, sed quasdam proprietates quarto modo, nimirum vires productivas exteriorum quorundam & secundariorum effectuum; quo pacto risibile iuxta omnes non hominis essentialiam, sed passionem quandam minimè primariam indigat.

77 Et quidem peripaterici omnes ex Arist. lib. 2. post lect. 13. perspicue hoc docent differentias essentielles ac specierum vltimo constitutivas aded occultas nobis esse, ut nullis eas nominibus propriis distinguere possimus, sed vel iis, quibus differentia propria quarto modo, vel certè differentia subalterna & communes, aut quæ in plus sunt specieve sua latius patent, iunctim sumptæ, penes vtrarumque accidentia externa significantur. Prior autem nominum translatio ad differentias specificas & innominatas quoquo modo explicandas visitur in hinnibili, mugibili, rugibili, quibus, cum sint vocabula proprietatum quarto modo, tamen equi, bouis, & leonis essentielles differentia translatitia ratione significantur, ut iam iam vidimus. Posterior autem in specifica hominis differentia, per rationale additum animali expressa, quorum tamen alterutrum nomen est commune, illud Angelis, hoc belluis, eorumque subalternis differentiis: aut etiam in specifica differentia numeri ternarii, quæ sic traditur ab Arist. loco citato & aliis, *numerus impar primus*, cum tamen

quodlibet harum vocum, nonnisi differentiam aliquam communem strictè repræsentet. Quamvis autem differentia specificæ, quas posteriori loco retulimus exempli gratia, declarari soleant per circumlocationem, ac priores per simplicem quandam translationem, cæterum è conuerso etiam res solet ac potest accidere. Maxime vero inspiciendum est, an proprietas quarto modo, & si quod respicit & efficit accidens à se distinctum, demonstrantur à priori per differentiam specificam: tum enim opus erit hanc non per simplicem notionem eius quod probandum est explicari, sed per quandam verborum cumulum atque circuitum, ne videlicet medium in præmissis geminarum, cum prædicato conclusionis maiorive extremo, seu differentia essentialis cum secundaria & quarto modo propria confundatur. Porto ad doctrinam, hæctenus ex Aristot. & eius Scholæ affectis adductam, magna ex parte respexit B. Thom. citato lib. 2. post. lect. 13. littera D. *Sed dicendum est, quod si accipi posset differentia quæ notificaret ipsam formam substantialem speciei, nullo modo differentia vltima esset in plus quam species, ut rationes probant. Sed quia formæ essentielles non sunt nobis per se nota, oportet quod manifestentur per aliquam accidentiam, quæ sunt signa illius formæ, ut patet in 8. met. Non autem oportet accipere accidentia propria illius speciei, quia talia oportet per definitionem speciei demonstrari; sed oportet notificare formam speciei per alia accidentia communiora & secundum hoc differentia sumpta dicuntur quidem substantiales in quantum inducuntur ad declarandum formam essentialiam; sunt autem communiores specie, in quantum assumuntur ex aliquibus signis, quæ sequuntur superiora genera. Et littera F. tantum non proxime sequenti, satis significanter & breuiter; non enim cuilibet rationi est nomen impositum: & inde est quod multa sunt innominata, tam in generibus, quam in speciebus. Et lib. 7. metaph. lect. 12. littera F. aliquando enim necessitas cogit, ut vtrumque loco per se differentiarum, differentis per accidens, in quantum sunt signa quedam differentiarum essentialium nobis ignotarum.*

78 Quid iam memorem differentias individuales, quæ cum vnamquamque speciem infinites distinguant, necesse est ut propria eis nomina desint, quibus exterius innotescant: quot hominum, verbi gratia individuationes vna per teitate significantur? quot vna Pauleitate? quot aliis similibus in commune vocabulis? ut quæ re ipsa nihil habent affine, nihil prorsus idem, nominum tamen affinitate in quandam confusionem abeant, nec omnino declarata quodammodo delitecant. Quid etiam referam, præter prædicationes nominatas & vulgares generis, speciei, differentia, proprii, & accidentis, alias innominatas, cuiusmodi Louanienfibus & aliis esse videntur hæc, hoc animal confusè cognitum est animal, hoc viuens est viuens, & alia similes? Quid præterea genus proximum equi v.g. & asini ipsis peculiare, & aliis animantibus præsertim homini nullatenus commune? quamvis enim proculdubio detur eiusmodi genus animali inferius, nobis tamen est ignotum & innominatum, ut bene Pereira lib. 3. physic. capite 12. parum ab initio. Quid entia rationis ac figmenta? quæ à quauis entium realium complexione distinguuntur, atque ita distincta nobis obici complures affirmant; & tamen ea nominibus propriis carent, nec nisi communibus entium realium explicantur: hircoceruus enim nil aliud quam hirci & cerui nomina in vnum coacta: homo leo, quam hominis & leonis; ipsum ens rationis in communi quam entis similiter & veræ rationis.

Quid

Quid memorem denique, ut ad physica & sensibilia orationem conuertam, innumeras qualitates naturales, quorum nomina potius quam effectus virtutesque latent? Da quæso nomenclaturam eius qualitatibus, per quam lydas lunæ statis reciprocationibus pelagum ciet, eiusque fluctibus modo inundat campos, modo late denudat. Da si potes eius qualitatibus, qua sol heliotropij, & scorpiuri flores conuertit, quæve, ut alijs placet, hi illius motum sponte sua sequuntur. Cedo etiam eius, per quam magnes ad se ferrum arcana rapacitate attrahit. Cedo tandem illius occulti accidentis, quo iuxta Iauellum alioque Thomistas aqua natua frigiditate extrinsecus spoliata ad eam sese restituit. Nouum igitur & inusitatum haud est, quæ proprijs nominibus nequimus, ea non negare, sed communibus explicare quadantenus, & obiecta vocabulis ferme distinguere nescia conceptibus nihilominus suis distinguere.

79 Depulimus calumniam, qua posset aliquis differentias ab ente non transcendas, quia occultæ ac nominum inopes sunt, idcirco improbare: proximum est, ut explicemus cur eis propria nomina desint, sicuti in argumento facto quaeritur. Non ergo innominata sunt prout ab ente condistinctæ, quia cum eo aliquid componunt, ut luculenter constat partium physicarum exemplo semper aliquid componentium, quin tamen earum alterutram vox sui significatiua deficiat: nec etiam propterea enti nullum nomen addit, quia nihil rei significatæ, subiectiue sensus verè ac realiter ei adiciunt, & non potius sola ratione, quandoquidem animal homini, & hic animali & rationale ambobus, sine vlla reali adiectione, distincta tamen vocabula superaddunt. Damus ergo hæc ultro, ne quis aliquando in eis extorquendis frustra laboret: illud tamen largiri nolumus, eam inopiam nominum, qua laborant differentia, de quibus in præfati sermone, nequaquam inde oriri posse, quod sint simpliciter simplices, & aliquatenus vltimæ. Quod enim inde oriatur perspicuum est, si quidem nobis mortalitatis huius vinclis & carcere clusis, ac nil nisi per exteriorum sensuum veluti transfennam insipientibus cuncta protinus sub luce maligna apparent, nullamque sui claritatem aut distinctionem, non cum plurima obscuritate & confusione coniunctam permittunt: inter has autem nebulas, quo simplicius ac minus est aliquid, quo longius abest, eo difficilius illud ac peius cernimus: quis punctum indiuisibile continui discernat: cuius acies rem quantumcunque absentem, & procul refugam assequatur? proinde nil mirum si obscure nimis & confuse cognoscamus differentias simpliciter simplices, & in quas omnis compositio siue numerica & indiuidualis, siue specifica, siue generica, aut si qua his omnibus altior, vltimo resoluitur. Quemadmodum autem quæ nullo modo cognoscimus, ea nullatenus etiam nominamus, ita consequens est, ut quæ summa cum imperfectione & obscuritate cognoscimus, cuiusmodi cognitionem, ut diximus, habemus differentiarum simpliciter simplicium, ea non proprijs ac distinctis, sed alienis potius & emendicatis vocabulis significemus: hæc ergo causa est, quapropter arbitramur tales differentias esse quodammodo innominatas, exteriusque latere.

80 Entis autem instantia aduersus hanc doctrinam nullius prorsus est momenti: quod enim ens sit ratio conueniendi simpliciter simplex & ascendendo superius vltima, seu quod perinde est, summa & vniuersalissima ratio conueniendi, potius arguit: illud etiam esse summè facile ad cognoscendum & nominandum: nam quo aliquid plura continet, quoque in

eo plura conueniunt, eo facilius est cognitu & nominatu: hinc est, ut, aliquo obiecto procul viso, facilius norim & securius affirmari esse ens quam substantiam, & substantiam quam corpus verum ac minimè apparens, cum fieri diuinitus possit, ut sub accidentibus, quorum mihi obicitur species, nulla sit substantia, non tamen ut ab omni sint ente seiuncta; atque ut assumpto corporis simulachro spiritalis aliqua substantias nostros sensus ludificet, non tamen ex natura quidem rei, ut nulla substantia seu corporea, seu incorporea subsit eiusmodi accidentibus, quorum imaginem procul aspicio: præterea facilius viuens quam animal, & animal quam hominem, & hominem quam Petrum; cum fieri possit ut qui mihi videtur Petrus non sit reuera ille, sed alius homo, & qui homo, non sit reapse homo, sed animal aliud, & quod animal apparet, eiusmodi non sit, sed arbor ac viuens insensibile, & vniuersim loquendo, ut rationem superiorem certo cognoscens circa inferiorem decipiat; quin tamen è conuerso accidere possit, ut Petrum esse cognoscam, & penetratis terminis eum hominem esse negem vel ignorem, utve similiter hominem sine animali aut animal sine viuente dignoscam: plus igitur ad rationem inferiorem ac differentialem, quam ad rationem conueniendi ac superiorem assequendam requiritur, adeoque facilius cognitu & consequenter appellatu est hæc quam illa: id quod perspicue docet Aristot. lib. 1. physic. parum ab initio; quo autem pacto, tum 1. poster. cap. 2. tum etiam 1. metaph. cap. itidem 2. oppositum etiam si docere videatur, tamen non doceat, sed potius sibi utrobique cohareat, alibi ostendemus. Interim consuli possunt antiqui eius interpretes, Auerroës, Philopponus, Simplicius, Themistius, Alexander Aphrodisæus, B. Thomas 1. metaph. lect. 2. necnon Suarez disp. 1. metaph. sect. 5. à num. 17. & lib. 4. de anim. cap. 3. dub. 2. ac Pereira lib. 3. physic. cap. 13. qui auctores etsi in Aristotele sibi conciliando satis egeant inter se inuicem conciliari: vsque adeo eum diuersimodè accipiunt: illud tamen, quod sciam, inter omnes constans est, & ex superioribus spòte sua manifestum, rationes conueniendi maiores ac magis vniuersales, quoad an sunt, ut ita loquar, facilius nosci quam inferiores ac differentiales, eo saltem modo, quem nuper proposuimus: cum igitur cognitio rerum imperfecta, & vulgaris, atque quoad an sunt, non autem perfecta & quidditatiua, (quam fortassis primi illi ac rudes idiomatum inuectores nullam aut certè raram habuere) sola sit ad impositionum nominum prærequisita, consequens est, ut prædicata superiora, & in quibus plura conueniunt, faciliora sint nominatu quam inferiora, sicut ad nostrum institutum oportet.

Porro hanc rationem à posteriori, siue ab experimento alia à priori, eaque me iudice manifesta, confirmat. Quamuis etenim summa ratio conueniendi, qualis est ens, sit actu simpliciter simplex & quodammodo vltima, defectu nimirum omnis compositionis ac differentia, quæ quidem sint de eius ratione & conceptu formali; cæterum potestatiue ac virtute est multiplex & non vltima, propterea quod se realiter extendat ad omnes & singulas res quantumlibet diuersas, easque & earum gradus omnes tam vltimos quam etiam intermedios per veram identitatem coerceat. At vero neutra harum rationum procedit indifferentia simpliciter simplici, & ab ente descendendo inferius vltima, qualis illacunque sit, & siue in sola perfectitate, siue in sensibili, siue in rationali, siue in Petro, siue in alio quouis lateat: siquidem in primis non est summa ratio conueniendi, sed potius differendi.

differendi: deinde, quod consequens est, non habet extensionem illam & amplitudinem entis atque adeo nec virtutem aut potestatiem ullam multipliciter, simpliciter oppositam, vel propinquitatem ultimitati contrariam. Duabus ergo his de causis differentia sunt longe aliter simpliciter simplices & ultimar, quam ens quod ab eis abstrahitur: unde non est cur ad cognoscendum summè difficiles & obscuræ non maneant, eaque difficultas propriam ac distinctam eis nomenclaturam non inuideat.

82 Quod si quis nobis opponat, si non singulas differentias, ac rationem communem ab omnibus abstractam esse non minus quam ens virtualiter ac potestatiè multiplicem & non ultimam; negari debet utique suppositum: cum enim differentia simpliciter simplex, quatenus talis, omnem convenientiam excludat, sicut è contrario iuxta omnes ratio conveniendi simpliciter simplex quamlibet differentiam, quæ fieri potest, ut abstrahi possit conceptus communis differentia simpliciter simplicis? esset enim talis conceptus differentia simpliciter simplex, veluti supponitur: & non esset, quia aliquam convenientiam importaret; quæ ratione perfectio simpliciter simplex nequit esse, quæ aliquam imperfectionem continet. Sed de hoc alibi. Deinde fac non repugnare talem rationem communem, eamque consequenter more entis & distinctè cognosci, & suo proprio nomine, videlicet differentia absolute sumptæ, aliæ quolibet appellari posse? quid inde quod enim nos potissimè negamus, est differentias illas singulatim sumptas, quæ est earum simplicitas omnis multipliciter virtualis & ultimitas omnis propinquitatis expertis, aut facile & perspicuè cognosci, aut propriis vocabulis significari posse: cuius contrarium entis exemplo nequaquam evincitur.

83 Ex dictis emergit alia ratio discriminis, inter ens & differentias, de quibus disputamus. Aut enim hæ sibi vendicant nomen aliquod commune, quod omnes prout ab ente distinctas comprehendat, vel certè non paucas; & hoc rationi consonum haud est, cum enim non sit omnibus, nec etiam pluribus earum, vlla ratio communis uniuoca; siue vna ex parte ipsius obiecti in qua conueniant, ut iam diximus, perfectò fieri non potest vel quidem non debet, ut vnum nomen etiam commune (de quo tantopere non laboramus) sortiantur. Quod si datur nomen commune omnibus indiuiduis, quin tamen ratio communis obiectiua indiuidui sit possibilis, ut longe verisimilius, & nomen commune huic & illi Petro, v. g. Quin tamen ratio uniuoca & realis utrique & non aliis eo carentibus nomine communis reperitur; idcirco est, quia nomina illa communia indiuidui aut Petri ita significant rationes obiectiuas diuersas, ut talis diuersitas non sit simpliciter simplex, nec omnem convenientiam entis aut hominis formaliter excludat: quapropter licet non Petri aut indiuidui, ac alia ratio obiectiua eadem & vna, in alterutro quidditatiè inclusa, unitati prædictorum nominum quodammodo respondet; cæterum nomen illud significans meras differentias simpliciter simplices nil vnum repræsentaret: qui ergo vnum esse posset vel deberet? Aut eiusmodi differentia, ut ad secundam dilemmatis partem accedam, perinde diuersa nomina suo quasi iure postulant, prout ipsæ sunt diuersæ ac plures; & hoc à ratione prorsus est alienum, quandoquidem infinitæ sunt, & non solum per omnes res realiter distinctas, sed etiam per cuiusvis rei innumeros gradus partesque logicas, latissimè vagantur, unde necesse erit infinitam nobis nominum copiam suppetere, quod tamen quisquis nostram in-

fantiam ne paucis quidem & finitis numero rebus nominandis parem respiciat, ridiculum esse compertiet. Tertio denique adicio, cum nomina magis arbitrio quam natura consent, ut differentia simpliciter simplices & in quacunque compositione logica ultimæ sint innominatæ, satis fortasse non paucis visum iri, si, ut superius dixi, idiomatum inuentoribus subtilitatum harum aut ignaris ut plurimum, aut securis id placuerit.

84 Secundum argumentum aduersus opinionis nostræ tertiam assertionem sic instaurari potest. Differentia illa innominata, in perfectitate, rationalitate, aliæ simili nominata larens, non est ratio differendi simpliciter simplex, uti superius statuimus: aliquam igitur rationem conueniendi cum aliis intrinsecè includet, haud aliter ac perfectio non simpliciter simplex eo ipso non est ab omni imperfectione seclusa: minima autem ratio conueniendi, intensiue loquendo, est ens; quamvis enim extensiue sit summa, ut superius doctum, eo quod omnes res in ea conueniant, eamque participant, secus tamen intensiue; nam ita quæ minor aliquorum conuenientia, quam in ratione entis, in qua scilicet Deus & creatura, quamvis infinite differant, tamen conueniunt: hanc ergo conuenientiam ad minimum differentia innominata sibi intrinsecè & quidditatiuam habebit: & quidem, si quam aliam habuerit, videlicet differentia in communi, à fortiori eam, quæ est entis adeoque minor, poterit includere. Probatur primum antecedens, unde cætera ritè sequuntur: nulla datur ratio differendi simpliciter simplex: qui ergo poterit esse talis differentia, qua de loquimur? hoc etiam antecedens suadet: quoniam nulla datur è contrario ratio conueniendi simpliciter simplex; siqua enim, maximè ens, uti superius docuimus; ens autem eiusmodi ratio nequit esse, aut, quod perinde est, nequit omnem differendi rationem excludere, siquidem per semetipsum formalissimè sumptum differt à chimæra & non ente: quidquid etenim sit, an aliis ab ente ratione nostra distinctis, eique superadditis, ita differre conueniat, ac enti quis id hactenus negauit, aut iure potuit. Rursus secundò idem antecedens suadet: quoniam ratio illa differendi simpliciter simplex, qualis, v. g. later in perfectitate, aut rationalitate, conuenit cum alia in ratione communi differentia omnino simplicis, seu sinceræ: haud ergo omnem conuenientiam excludit, ac proinde magis verbo quam re differentia simpliciter simplex est censenda.

85 Verum negandum est primum illud antecedens, quod totius argumenti basis. Ad primam probationem: quando diximus, ens esse rationem conueniendi simpliciter simplicem, sermo nobis fuit de ratione conueniendi, quæ sit relatio realis, talisque ut merito illius vnum ens saltem realiter eiusmodi cum alio ente conueniat: ac ea ratio conueniendi omnino simplex non debet excludere differentiam à chimæra, sed solam eam, quæ itidem sit relatio realis, duoque extrema realia intersit, faciatque differre: ens ergo, tametsi seipso formaliter differat à chimæra, hoc est seipso quidditatiè sit fundamentum. eius relationis, qua non enti opponitur, nihilominus optimè poterit esse ratio conueniendi simpliciter simplex, qualem hanc superius adstruximus. Quod si differentia, de qua lis, includat quidditatiè aut ens aut rationem communem uniuocam differentia, haud dubiè rationem conueniendi non quamcunque, sed quæ relatio realis, eiusque quod modo iuxta habemus) fundamentum sit, formaliter inuoluet, cum in ente ut sic ac differentia reali in communi, plures
vtriuslibet

utriuslibet partes subiectiue vera quadam ac reali relatione, ea facta hypothese, debeant conuenire. Hoc autem est contra conceptum eius differentie, quippe quae est ratio differendi simpliciter simplex, non qualiscunque, sed realis relationis pondus & instar habens, adeoque expers quidditatiue omnis rationis in qua plura realiter aut secundum aliorum phrasim predicamentaliter conueniant: contrapositio igitur, entis differentiam innominatam non esse rationem differendi simpliciter simplicem, neutiquam conuenit. Ad secundam probationem: quod assumit profusus est falsum, scilicet abstrahi posse rationem communem differentie simpliciter simplicis: contrarium enim, & paulo supra in transcurso probauimus, & vberius in Dialectica demonstratum est libro nono, tractatu 5.

86 Tertium argumentum, & solutionis superioris impugnatio: differentia vltima substantiae, v. g. aut hominis, ea scilicet quae in alterutro latet innominata, nec conceptum communem differentiae nec conceptum entis formaliter cohibet, haud illum, quia est impossibilis, haud hunc quia est non transcendens, profecto nihil, in quo cum vilo alio conueniat, includit: at ens reale in communi aliquid formaliter inuoluit, in quo differat ab alio, videlicet à chimera seu non enterit ergo ea differentia latens maior ratio differendi, quam ens ratio conueniendi, cum illa, ut dictum est, omnem omnino conuenientiam reiiciat, hoc aliquam differentiam admittat. Consequens est absurdum, ergo & istud vnde sequitur, nimirum quod sit aliqua differentia, nec enti, nec vlli predicato transcendentem formaliter obnoxia. Porro autem consequentis absurditas suaderetur: quoniam sicut in substantia ascendendo superius vltimum est ens reale in communi, ita descendendo inferius, eiusque partes resoluendo, praedicta differentia est pariter vltima, quidni ergo haec sit tanta in suo genere, quantum ens in suo: item secundo, conceptus entis iuxta nos est summa ratio conueniendi extensiuè fando: ergo nulla possibilis est maior ratio differendi.

87 Respondeo concessa sequela, & negata consequentis absurditate. Ad primam eius probationem dicendum est, ascendendo superius per omnia praedicata realia cuiusvis compositi metaphysici seu logici, ens reale vltimum esse & quasi arcem tenere; secus vero si assensus fiat per omnia praedicata, qualiacunque sint, & siue realia, siue ad haec & solius rationis superiora; ita enim altius quiddam est ente reali, ut sic, ratio communis aut entis, aut, si mauis, obiecti seu cognoscibilis, abstracta ab ente reali & ficticio. At vero, absolute & nulla facta exceptione, differentia innominata substantiae vel cuiusvis alterius rei, est in ea quid vltimum seu infimum, ac tale, quo nil sit in toto illo gradu inferius: quid mirum ergo si sit maior in suo genere nimirum differendi, quam ens reale in suo videlicet conueniendi, quandoquidem, ut supponitur ac non iniuria, quo aliquid sursum magis ascendit, eo est maior ratio conueniendi, & quo deorsum magis vergit, eo est maior ratio differendi. Ad secundam probationem dicendum est, ens reale haud esse per nos summam rationem conueniendi, nisi semper subintellecta limitatione relationis realis superius adhibita: quocirca, absolute loquendo, non cum illo, sed cum predicato aliquo supertranscendenti, tam ab eo quam ab ente rationis abstracto, & utrique communi, debet comparari, & de aequalitate in suo genere certare.

88 Quartum argumentum. Ens, si non transcendit formaliter ac ratione nostra differentias omnes, sed

realiter tantum, sicut animal suas, erit genus non minus quam animal; quidni vero? cum praedicetur de pluribus differentibus specie in quid; consequens autem videretur absurdum, alias substantia, verbi gratia, aut quantitas, non erit supremum genus, contra quam omnes auctores censent, apud quos nihil familiarius, quam decem praedicamenta, decem suprema rerum genera vocari. Sed huic argumento factum est satis in Dialect. lib. 8. cum sermo fuit de definitione generis: ampliusque ad illud respondebitur tract. sequenti huius operis, cum agemus de vniuatione entis. Interim breuiter dico, ut ens non sit genus, & eatenus ab animali differat, satis esse quod per omnes rerum species latissime vagatur, easque per veram identitatem realem coercet: omne siquidem genus distinctas species postulat, aliis generibus non communes, ut singula intuenti clarebit: quare cum definitur genus ut hic, quod praedicatur de pluribus differentibus specie in quid, hoc ita intelligendum est, ut non solum eius inferiora debeant inter se differre specie, sed etiam ab inferioribus cuius alteri generi subiectis, aliamque ab eis seriem constituere. Cum ergo ens nullas peculiare species habeat, sed omnes & singulas aliorum quorumvis generum complectatur, quid mirum si ex hoc titulo definat esse genus, et si ne eiusmodi sit, neutiquam oporteat ad eius transcendentiam formalem & quidditatiuam, veluti ad sacram anchoram confugere?

CA P V T VIII.

Aliorum argumentorum aduersus eandem nostram sententiam partem oppugnatio.

89 Quintum argumentum ex P. Suarez disput. 2. metaph. sect. 5. num. 11. & P. Hurtado disput. item 2. metaph. sect. 4. num. 36. & aliis. Substantia componitur ex solis substantiis, ut est in veteri paræmia, ab Aristotele 1. physic. cap. 6. & ceteris philosophis recepta: at substantia componitur ex differentia illa innominata quae formaliter & quidditatiue latet in perfectitate, ut est, ea supposita, certo certius: ea igitur debet esse substantia formaliter, atque ens adeo. Respondeo, philosophicum istud axioma, ut verum sit, intelligendum esse in sensu non formali & quidditatiuo, sed reali & identico: proinde satis esse, si differentia illa sit realiter ens, nec opus esse, ut ab eo etiam formaliter, seu ratione transcendatur.

90 At aliqui superius argumentum ita vrgent: substantia nequit realiter componi ex aliquo, quod realiter non sit substantia, aut perfectum ex aliquo, quod realiter non sit perfectio: ergo etiam nequit ens aut perfectum logicè, seu ratione nostra componi ex aliquo; quod logicè ac ratione nostra non sit ens neque perfectio: atqui differentia quidditatiue latens in perfectitate constituit ratione nostra substantiam, atque adeo ens & perfectum quidpiam, ut omnibus est in confesso: ea ergo debet esse quidditatiue ac ratione nostra ens atque perfectio.

91 Respondeo, in compositione etiam physica & reali non semper partem sortiri, physice itidem ac realiter, denominationem totius: ens enim per accidens resultat aliquando ex substantiis non unitis, quarum tamen nulla est ens per accidens, sed per se potius; & similitudo coalescit physice ex fundamento & termino, quorum tamen neutrum seorsim est similitudo: similiter ergo, in compositione logica, haud semper pars debet sortiri, logicè & ratione nostra,